

Scientific journal
PHYSICAL AND MATHEMATICAL EDUCATION
Has been issued since 2013.

ISSN 2413-158X (online)
ISSN 2413-1571 (print)

Науковий журнал
ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНА ОСВІТА
Видається з 2013.

<http://fmo-journal.fizmatsspu.sumy.ua/>

Ткачук Г.В. Зарубіжний досвід реалізації змішаного навчання. Фізико-математична освіта. 2018. Випуск 1(15). С. 98-102.

Tkachuk H. Foreign Experience In Implementation Of Blended Learning. Physical and Mathematical Education. 2018. Issue 1(15). P. 98-102.

УДК 371.315

Г.В. Ткачук

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Україна
galanet82@gmail.com

DOI 10.31110/2413-1571-2018-015-1-016

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Анотація. Автором здійснено аналіз зарубіжного досвіду реалізації змішаного навчання в системі освіти зарубіжних країн. Серед всіх країн світу визначено навчальні заклади Європи та США, в яких змішане навчання, застосування засобів ІКТ, реалізація новітніх стратегій навчання, пов'язаних з електронним навчанням впроваджується протягом 10-15 років та починалось з проведення різноманітних семінарів, форумів, конференцій, присвячених цій новій педагогічній проблемі. Проаналізовано діяльність консорціуму «Online Learning Consortium» щодо розгляду проблеми змішаного навчання. Консорціум щороку організовує конференції, на яких розглядаються питання організації навчального процесу, проблем і труднощів, які виникають при впровадженні певної педагогічної моделі змішаного навчання, а також перспектив розвитку змішаного навчання в закладах вищої освіти. Охарактеризовано досвід США та окремих європейських країн, зокрема Фінляндії, Німеччини, Великобританії, Швеції, Бельгії, Швейцарії, Китаю тощо. Виявлено, що змішане навчання утворилось на основі дистанційного навчання, а проведені численні дослідження ефективності традиційного, онлайн-навчання та змішаного навчання визначили перспективність і результативність методик змішаного навчання.

Окремо приділено увагу міжнародним проектам щодо впровадження змішаного навчання, в яких беруть участь країни всього світу. Відомими проектами є такі міжнародні проекти як Comenius 2.1, Erasmus + «Curriculum for Blended Learning», Online4EDU, Horizon Project тощо. В межах цих проектів відбувалось формування педагогічної доцільності змішаного навчання, проектування курсу змішаного навчання, організація дискусійних заходів щодо реалізації змішаного навчання, розробка навчальних планів тощо. В окремих країнах проводились внутрішні проекти, серед яких доцільно відмітити тематичне дослідження «Змішане навчання у фламандській вищій освіті» («Blended Learning in Flemish Higher Education»), проведене у 2014 р. Бельгійською Фламандською Королівською академією наук, словесності і мистецтв.

Таким чином, модернізація освіти в більшості зарубіжних закладів спрямована на реалізацію змішаного навчання, застосування нових засобів інформаційно-комунікаційних технологій, створення електронних ресурсів для забезпечення навчального процесу за методикою змішаного навчання та розробці інноваційних навчальних програм з усіх освітніх напрямків.

Ключові слова: змішане навчання, онлайн навчання, моделі змішаного навчання, дистанційні курси, зарубіжний досвід, електронне навчання, ІКТ, інновації.

Постановка проблеми. Інформаційні технології постійно розвиваються і прогресують, захоплюючи всі сфери людської діяльності, в тому числі освітню галузь, яка є головним аспектом розвитку суспільства загалом. Сьогодні інформаційні технології відіграють ключову роль в побудові більшості методик навчання у закладах вищої освіти та породжують нові моделі навчального процесу, які стають перспективними та позитивно впливають на процес формування професійних компетентностей майбутніх фахівців.

Змішане навчання виявилось ефективним, оскільки може поєднувати в собі переваги різних технологій навчання – традиційної, електронної, дистанційної, мобільної тощо. Це створює передумови для розв'язання основної проблеми традиційного навчання, що полягає в обмеженні можливостей реалізації та розвитку потенційних здібностей студентів та електронного – відсутність безпосереднього контакту суб'єктів навчання та об'єктивності оцінювання результатів навчання.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема змішаного навчання описана у працях українських учених К.Л. Бугайчук, С.М. Березенська, О.М. Спірін, Ю.В. Триус, В.М. Кухаренко, Є.М. Смирнова-Трибульська, А.М. Стрюк, Н.В. Рашевська, Ю.О. Кадемія, Н.Ю. Олійник та зарубіжних Д. Тракслер, Ч. Грем, В. Вудфілд, Д. Харісон, К. Манварінг, Р. Ларсен, К. Хенрі,

Л. Халверсон, К. Спрін, С.Г. Григор'єв, О.В. Андрюшкова та ін. Аналіз праць вказаних дослідників дає змогу зробити висновок, що питання змішаного навчання залишається актуальним і дискусійним, пропонуються різні підходи реалізації методики змішаного навчання в закладах вищої освіти, проте аналіз зарубіжного досвіду зустрічається досить рідко та фрагментарно, на прикладі окремих країн та реалізації окремих компонент. Вважаємо, що дослідження досвіду організації змішаного навчання в зарубіжних країнах дасть змогу проаналізувати не тільки успіхи та позитивні результати впровадження цієї методики, але й визначити перспективні напрямки діяльності навчальних закладів України.

Мета статті. Вивчити досвід зарубіжних країн щодо впровадження змішаного навчання в процес навчання закладів освіти. Важливим аспектом такого аналізу вважаємо розгляд різноманітних заходів, проектів, конференцій, які активізували процес впровадження змішаної форми навчання у закладах освіти інших країн та діяльність окремих навчальних закладів, які успішно впроваджують технологію змішаного навчання.

Виклад основного матеріалу. Змішане навчання є наслідком розгортання процесів щодо інформатизації та комп'ютеризації суспільства, які передбачають використання інформаційних технологій, застосування комп'ютерно-орієнтованих систем навчання, формування інформаційної компетентності фахівця, широкого застосування різноманітних інновацій. Відповідно до Глобального індексу інновацій у 2016 році [5] перспективними країнами вважаються Швейцарія, Швеція, Велика Британія, США, Фінляндія. Країни-інноватори успішно вкладають інвестиції не тільки в людський капітал, але й у розвиток та впровадження новітніх технологій. Тому доцільно буде розглянути діяльність освітніх організацій, наукових та навчальних закладів успішних країн щодо впровадження інновацій, зокрема, які стосуються теми нашого дослідження – реалізації змішаного навчання.

Серед всіх країн світу доцільно виділити навчальні заклади Європи та США, в яких змішане навчання, застосування засобів ІКТ, реалізація новітніх стратегій навчання, пов'язаних з електронним навчанням впроваджується протягом 10-15 років та починалось з проведення різноманітних семінарів, форумів, конференцій, присвячених цій новій педагогічній проблемі.

Зокрема, важливий внесок щодо розгляду проблеми змішаного навчання здійснив консорціум «Online Learning Consortium», яка займається питаннями підвищення якості онлайн-навчання у всьому світі. Протягом своєї діяльності Консорціум організовує конференції, що торкаються організації навчального процесу, проблем і труднощів, які виникають при впровадженні певної педагогічної моделі змішаного навчання, а також перспектив розвитку змішаного навчання в закладах вищої освіти. Фахівці університетів різних країн презентують свій досвід організації змішаного навчання, аналізують засоби створення мультимедійних ресурсів для курсів змішаного навчання, порівнюють платформи для подання навчальних матеріалів тощо. За підрахунками організації до 2010 р. було розроблено понад 40 моделей змішаного навчання [8].

З усіх учасників конференції доцільно відмітити Університет центральної Флориди, який вважається одним з перших університетів США, які започаткували впровадження різних моделей змішаного навчання. Зокрема, в середині 90-их років виявилось, що кількість студентів закладу перевищує можливості навчальної території – саме тому і розпочалось активне впровадження онлайн на змішаного навчання [11, с. 78]. Фахівці університету визначили основну мету такої технології навчання – підвищення якості освіти, гнучкість та доступність курсів і більш раціональне використання грошових внесків та матеріально-технічних ресурсів. Варто зазначити, що більше 10 років тому назад, 45,9% навчальних закладів США почали впроваджувати змішане навчання, а в 2011 році таке навчання вже стало нормою [10, с. 185].

З метою вивчення переваг змішаного навчання та потреби впровадження його в систему освіти фахівці Стенфордського університету на замовлення федерального департаменту освіти США провели аналіз більше тисячі емпіричних досліджень (1996-2008 р.), основною метою яких було визначення рівня ефективності використання традиційного, онлайн і змішаного навчання [2]. За результатами аналізу було підтверджено ефективність використання змішаного навчання, натомість онлайн-навчання не мало значних переваг перед традиційними формами навчання.

Маючи багаторічний досвід організації змішаного навчання на базі дистанційних курсів, Стенфордський університет розгортає велику кількість проектів в галузі онлайн-навчання. Сьогодні одним з відомих стенфордських проектів є Coursea, дистанційна платформа якого пропонує користувачам сотні безкоштовних онлайн-курсів з різних дисциплін [6].

Серед європейських країн, які впроваджують змішане навчання доцільно відмітити Фінляндію – Університет Йювяскюля (Jyväskylä yliopisto), який спеціалізується на освіті дорослих. Фахівці університету розробили різні моделі змішаного навчання для підготовки магістрів в галузі інформаційних технологій, які базуються на використанні гнучкої моделі змішаного навчання (Flex Model), яка враховує індивідуальні особливості та побажання студентів. В більшості випадків використовується онлайн-платформа, викладач працює з студентами за необхідністю з невеликими групами або індивідуально з окремим студентом. Усі навчальні заняття записуються в режимі реального часу, а записані відеозаписи можуть бути доступні студентам, які працюють дистанційно [7, с. 2].

В Німеччині передові технології змішаного навчання активно вивчає Гагенський заочний університет, що спеціалізується тільки на дистанційній освіті. Навчання в університеті засновано на концепції змішаного навчання, що об'єднує письмові навчальні матеріали, мультимедійні засоби навчання та аудиторні заняття, що дозволяє зробити навчання максимально гнучким. Уже тривалий час Гагенський університет використовує власну платформу «Віртуального університету», за допомогою якої здійснюється навчання, комунікація та адміністрування навчального процесу. Крім базових бакалаврських та магістерських програм університет пропонує заочні курси для подальшого здобуття ступеня кандидата (Promotion) і доктора наук (Habilitation).

У Великобританії питанням змішаного навчання займаються фахівці Університету Ексетера та Університету Хертфордшира. В Університеті Ексетера головними стратегіями освіти та тематичних досліджень визначено змішане навчання, в межах якого суб'єкти навчання використовують низку технологій для удосконалення навчання, починаючи від блогів та вікіпроектів до відеолекцій в мережі Інтернет. Фахівці Університету Хертфордшира вивчають питання змішаного навчання та публікують результати своїх досліджень в журналі «Blended Learning in Practice», який містить ряд педагогічних досліджень та прикладів використання методів змішаного навчання.

У навчальних закладах Швеції, як і в багатьох розвинутих країнах, серед великої кількості моделей навчання використовується змішане навчання. Передовиками застосування змішаного навчання вважається Університет Умео, що знаходиться в середині північної частини Швеції. Поштовхом для досліджень в даній галузі послужувало те, що територія Північної Швеції характеризується великими відстанями та низькою густиною населення, тому якщо кампус знаходиться занадто далеко, багато потенційних студентів не бажують отримувати вищу освіту [9].

Для ефективного впровадження ідей змішаного навчання серед країн Європейського союзу організуються різного роду проекти як міжнародного рівня, так і внутрішні.

Серед внутрішніх проектів доцільно відмітити тематичне дослідження «Змішане навчання у фламандській вищій освіті» («Blended Learning in Flemish Higher Education»), проведене у 2014 р. Бельгійською Фламандською Королівською академією наук, словесності і мистецтв. Метою дослідження було вивчення стану та перспектив впровадження змішаного навчання у вищі навчальні заклади Бельгії. До участі у проекті були залучені компетентні в галузі ІКТ та змішаного навчання фахівці з Університетського коледжу Лондону, лабораторії знань Лондона та Федеральної політехнічної школи Лозанни (Швейцарія). За прикладом Бельгії подібні дослідження з'явилися і в інших європейських країнах [13, с. 226].

Одним з перших міжнародних проектів доцільно згадати проект Comenius 2.1. (2004-2007 рр.), який об'єднав освітні організації таких країн як Румунія, Ісландія, Фінляндія, Латвія, Іспанія. Основною метою проекту Comenius 2.1. було навчити викладачів та вчителів використовувати в своїй діяльності електронні навчальні середовища для організації змішаного навчання [12].

Окремі освітні організації європейських країн (Латвії, Кіпру, Австрії та Великобританії беруть участь у проекті Erasmus + «Curriculum for Blended Learning» [15]. Даний проект має на меті підвищити національне та європейське розуміння змішаного навчання, здійснити цілеспрямовану інтеграцію ІКТ в навчання, об'єднати інноваційні практики та системні, науково-обґрунтовані стратегії інтеграції ІКТ тощо.

Дослідження в галузі змішаного навчання продовжились у 2014 р. в проекті «Online4EDU, що також входить до програми Erasmus + та у якому беруть участь п'ять країн: Естонія, Латвія, Литва, Німеччина та Ірландія [14, с. 4]. Основною метою проекту є створення концепції змішаного навчання, яка полегшить використання сучасних технологій для онлайн-співпраці студентів та викладачів.

Також варто згадати міжнародний проект «Horizon Project», який започаткований у 2002 році з метою розробки нових технологій викладання та навчання. Ініціаторами даного проекту був Консорціум нових медіа, який є міжнародним і його членами є не тільки країни Європейського союзу, але й такі країни як США, Канада, Латинська Америка, Азія, Австралія. Станом на 2017 р. у проекті «Horizon Project» беруть участь 195 країн світу. Мета діяльності даного консорціуму є висвітлення нових освітніх тенденцій та інновацій, які сприяють підвищенню рівня освіти та науки загалом. Зокрема, у більшості звітах, що подаються до проекту, важливим аспектом модернізації освіти є змішане навчання.

В Китаї [1, с. 3] змішане навчання визначається як найвищий тренд, концепція якого охоплює всі навчальні заклади, що беруть участь у проекті. Зокрема, фахівці Відкритого Університету Китаю працюють над розгортанням системи «хмарних» класів, яка поєднує в собі використання фізичних аудиторій з віртуальним середовищем, що наповнюється відео, навчальними ресурсами та можливостями взаємодії між студентами та викладачем. У Стратегічному плані Університету освіти Гонконгу викладено своє бачення щодо посилення навчання шляхом сприяння розробці інноваційних навчальних програм, застосування ІКТ, нових методів навчання та оцінювання знань. З цією метою сформульовано політику і стратегії електронного навчання, включаючи змішане навчання [4, с. 200].

У 2016-2019 рр. відбувається реалізація проекту «Blended learning courses for teacher educators between Asia and Europe» – програма Erasmus +. Мета проекту – професійний розвиток педагогічних працівників в галузі змішаного навчання на основі інноваційних конструктивістських теорій. В межах проекту працюють фахівці з 8 країн світу: 4 європейські (Франція, Бельгія, Данія, Естонія) та 4 азіатські (Малайзія, Бангладеш, Бутан, Пакистан) країни. Основними видами діяльності в межах проекту були визначені такі [3, с. 2]: формулювання технологічної та педагогічної потреби змішаного навчання; побудова курсу змішаного навчання з урахуванням онлайн навчання та традиційного; створити та організувати спільноту через використання електронного портфоліо, відео та онлайн-дискусії; здійснити обмін досвідом організації навчання; розробити навчальний план підготовки вчителів; запустити проект навчального плану в реальну практику підготовки фахівця.

Висновки. Аналіз зарубіжного досвіду США та окремих європейських країн, зокрема Фінляндії, Німеччини, Великобританії, Швеції, Бельгії, Швейцарії, Китаї тощо показав, що змішане навчання є перспективним напрямом організації навчального процесу та сприяє підвищенню якості освіти. Фахівці зарубіжних закладів освіти стверджують, що змішане навчання дає змогу досягти гнучкості та більшій доступності дистанційних курсів, удосконалити навчання з використанням низки технологій (від блогів та вікіпроектів до відеолекцій), раціонально використовувати грошові внески та матеріально-технічні ресурси. Важливим аспектом впровадження змішаного навчання є організація як внутрішніх проектів, так і зовнішніх міжнародних проектів, які дають змогу вивчити стан та перспективи впровадження змішаного навчання, здійснити цілеспрямовану інтеграцію інформаційних технологій в освітню галузь, об'єднати інноваційні практики та системні стратегії впровадження сучасних технологій в навчання.

Таким чином, модернізація освіти в більшості зарубіжних закладів спрямована на реалізацію змішаного навчання, застосування нових засобів ІКТ, створення електронних ресурсів для забезпечення навчального процесу за методикою змішаного навчання та розробці інноваційних навчальних програм з усіх освітніх напрямків.

Список використаних джерел

1. 2017 NMC Technology Outlook. Chinese Higher Education. A Horizon Project Regional Report. URL: <http://cdn.nmc.org/media/2017-nmc-technology-outlook-for-chinese-higher-education-EN.pdf> (дата звернення: 08.03.2018).
2. Bielawski L., Metcalf D. Blended eLearning: Integrating Knowledge, Performance, Support, and Online Learning. Massachusetts: by HRD Press, Inc, 2002. 350 p.

3. Blended Learning Courses for teacher educators between Asia and Europe. URL: <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplplus-project-details-page/?nodeRef=workspace://SpacesStore/ee32e707-bfca-4fa6-b0c9-de70c2adcea9>. (дата звернення: 08.03.2018).
4. Blended Learning for Quality Higher Education: Selected Case Studies on Implementation from Asia-Pacific. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002468/246851E.pdf>. (дата звернення: 08.03.2018).
5. Human Development Report 2016. Work for human development. URL: http://hdr.undp.org/sites/default/files/2016_human_development_report.pdf. (дата звернення: 08.03.2018).
6. Insights and Trends that Make MOOCs Matter. URL: <https://www.edsurge.com/news/2014-08-04-insights-and-trends-that-make-moocs-matter>. (дата звернення: 08.03.2018).
7. Laine S., Myllymäki M., Hakala I. The Role of the Learning Styles in Blended Learning // EDULEARN15 Proceedings. 7th International Conference on Education and New Learning Technologies (Barcelona, 6th-8th of July 2015). Barcelona, 2015. PP. 5016-5025.
8. Norberg A. Un-/Blended Learning – Educational Logistics and “Skype on Wheels” (PhD study). URL: <https://iml.edusci.umu.se/ictml/research-projects/un-blended-learning>. (дата звернення: 08.03.2018).
9. Norberg A. Blended Learning and New Education Logistics in Northern Sweden // Game Changers: Education and information technologies, 2012, Vol.1. P. 327-330.
10. Blended learning in higher education: Institutional adoption and implementation/ W.W. Porter, C.R. Graham, K.A. Spring, K.R. Welch // Computers & Education. 2014. Vol. 75. P. 185-195.
11. Reformation, revolution, evolution – Universitetslärandet ur ett tidsperspektiv (1-2 mars 2011). URL: http://www.upl.umu.se/digitalAssets/138/138126_konfrappupc2011v4.pdf#page=70. (дата звернення: 08.03.2018).
12. Socrates Compendium 2004. Comenius Action 2.1 – Training of School Educational Staff. URL: http://eacea.ec.europa.eu/static/Bots/docbots/Documents/Compendium/Comenius/Compendium%20C21_2004.pdf. (дата звернення: 08.03.2018).
13. Steels L. Music Learning with Massive Open Online Courses (MOOCs). URL: <https://books.google.com.ua/books?id=6gxRCwAAQBAJ&lpg=PA226&ots=8PIFIFLkE&dq=%C3%89cole%20Polytechnique%20blended%20learning&hl=uk&pg=PA226#v=onepage&q=%C3%89cole%20Polytechnique%20blended%20learning&f=false>. (дата звернення: 08.03.2018).
14. Training Curriculum For Blended learning Course / Training Online4EDU – Online Collaboration Methods and Tools in Education. Final Version – 31.08.2016. URL: <http://online4edu.eu/index.cfm/secid.181/>. (дата звернення: 08.03.2018).
15. Transnational Needs Analysis Report. URL: <http://blearning-project.eu/index.php/news/18-transnational-needs-analysis-report>. (дата звернення: 08.03.2018).

References

1. 2017 NMC Technology Outlook. Chinese Higher Education. A Horizon Project Regional Report. URL: <http://cdn.nmc.org/media/2017-nmc-technology-outlook-for-chinese-higher-education-EN.pdf> (Accessed on: March, 08, 2018). (in English).
2. Bielawski L., Metcalf D. Blended eLearning: Integrating Knowledge, Performance, Support, and Online Learning. Massachusetts: by HRD Press, Inc, 2002. 350 p. (in English).
3. Blended Learning Courses for teacher educators between Asia and Europe. URL: <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/eplplus-project-details-page/?nodeRef=workspace://SpacesStore/ee32e707-bfca-4fa6-b0c9-de70c2adcea9>. (Accessed on: March, 08, 2018). (in English).
4. Blended Learning for Quality Higher Education: Selected Case Studies on Implementation from Asia-Pacific. URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002468/246851E.pdf>. (Accessed on: March, 08, 2018). (in English).
5. Human Development Report 2016. Work for human development. URL: http://hdr.undp.org/sites/default/files/2016_human_development_report.pdf. (Accessed on: March, 08, 2018). (in English).
6. Insights and Trends that Make MOOCs Matter. URL: <https://www.edsurge.com/news/2014-08-04-insights-and-trends-that-make-moocs-matter>. (Accessed on: March, 08, 2018). (in English).
7. Laine S., Myllymäki M., Hakala I. The Role of the Learning Styles in Blended Learning // EDULEARN15 Proceedings. 7th International Conference on Education and New Learning Technologies (Barcelona, 6th-8th of July 2015). Barcelona, 2015. PP. 5016-5025. (in English).
8. Norberg A. Un-/Blended Learning – Educational Logistics and “Skype on Wheels” (PhD study). URL: <https://iml.edusci.umu.se/ictml/research-projects/un-blended-learning>. (Accessed on: March, 08, 2018). (in English).
9. Norberg A. Blended Learning and New Education Logistics in Northern Sweden // Game Changers: Education and information technologies, 2012, Vol.1. P. 327-330. (in English).
10. Blended learning in higher education: Institutional adoption and implementation/ W.W. Porter, C.R. Graham, K.A. Spring, K.R. Welch // Computers & Education. 2014. Vol. 75. P. 185-195. (in English).
11. Reformation, revolution, evolution – Universitetslärandet ur ett tidsperspektiv (1-2 mars 2011). URL: http://www.upl.umu.se/digitalAssets/138/138126_konfrappupc2011v4.pdf#page=70. (Accessed on: March, 08, 2018). (in English).
12. Socrates Compendium 2004. Comenius Action 2.1 – Training of School Educational Staff. URL: http://eacea.ec.europa.eu/static/Bots/docbots/Documents/Compendium/Comenius/Compendium%20C21_2004.pdf. (Accessed on: March, 08, 2018). (in English).
13. Steels L. Music Learning with Massive Open Online Courses (MOOCs). URL: <https://books.google.com.ua/books?id=6gxRCwAAQBAJ&lpg=PA226&ots=8PIFIFLkE&dq=%C3%89cole%20Polytechnique%20blended%20learning&hl=uk&pg=PA226#v=onepage&q=%C3%89cole%20Polytechnique%20blended%20learning&f=false>. (Accessed on: March, 08, 2018). (in English).

14. Training Curriculum For Blended learning Course / Training Online4EDU – Online Collaboration Methods and Tools in Education. Final Version – 31.08.2016. URL: <http://online4edu.eu/index.cfm/secid.181/>. (Accessed on: March, 08, 2018). (in English).
15. Transnational Needs Analysis Report. URL: <http://blearning-project.eu/index.php/news/18-transnational-needs-analysis-report>. (Accessed on: March, 08, 2018). (in English).

FOREIGN EXPERIENCE IN IMPLEMENTATION OF BLENDED LEARNING

Halyna Tkachuk

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Ukraine

Abstract. *The author analyzes the foreign experience of implementing blended learning in the education system of foreign countries. Among all countries in the world determined educational institutions of Europe and the United States in which blended learning, use of ICT, the implementation of the latest learning strategies associated with e-learning being implemented in the next 10-15 years and began to conduct various seminars, forums, conferences dedicated to this new pedagogical problem. The activity of the consortium "Online Learning Consortium" the issue of blended learning. The consortium organizes an annual conference on issues of organization of educational process, problems and difficulties that arise when implementing a particular pedagogical model of blended learning, as well as development perspectives of blended learning in institutions of higher education. Characterized by the experience of the US and individual European countries, in particular Finland, Germany, great Britain, Sweden, Belgium, Switzerland, China, etc. It is revealed that blended learning was formed on the basis of distance learning, as conducted numerous studies of the effectiveness of traditional online learning and blended learning have identified the prospect and the effectiveness of these methods of blended learning.*

Special attention is paid to international projects on the implementation of blended learning, involving countries around the world. Known projects are international projects such as Comenius 2.1, Erasmus "Curriculum for Blended Learning", Online4EDU, Horizon Project, etc. In these projects was the formulation of pedagogical expediency of blended learning, designing blended learning course, organization of the discussion of measures for implementation of blended learning, curriculum development, and the like. In some countries they have also held projects, among which it is worth noting a case study "Blended learning in Flemish higher education" ("Blended Learning in Flemish Higher Education") held in 2014, the Belgian Royal Flemish Academy of Sciences, literature and arts.

Thus, modernization of education in most foreign institutions aimed at the implementation of blended learning, the use of new information and communication technologies, creation of electronic resources to support the learning process by the method of blended learning and the development of innovative educational programs in all educational areas.

Key words: *blended learning, online learning, models of blended learning, distance learning courses, foreign experience, e-learning, ICT, innovation.*